

جمهوری اسلامی ایران
مجلس شورای اسلامی

دوره دهم - سال اول

تاریخ چاپ ۱۳۹۵/۴/۲۲

شماره چاپ ۵۰

شماره ثبت ۴۳

یک شوری

طرح مبارزه با جرائم اقتصادی

کمیسیون های ارجاعی

اصلی: قضائی و حقوقی

فرعی: اقتصادی - امنیت ملی و سیاست خارجی - برنامه و بودجه و محاسبات - صنایع و معادن

معاونت قوانین

اداره کل تدوین قوانین

باسمه تعالی

ریاست محترم مجلس شورای اسلامی
احتراماً طرح ذیل که به امضای ۴۴ نفر از نمایندگان رسیده است،
جهت طی مراحل تصویب تقدیم می‌گردد.

مقدمه (دلایل توجیهی):

تبعات سوء و تحمیل هزینه‌های بسیار بالای سیاسی، اقتصادی و اجتماعی مفاسد اقتصادی، مبارزه با این پدیده را به یکی از اولویت‌های اصلی کشور مبدل نموده است. مهار معضل مفاسد اقتصادی نه تنها دغدغه مسؤولان عالی نظام بلکه خواست و مطالبه جدی افکار عمومی نیز می‌باشد. در سالهای اخیر اقدامات متعددی در خصوص مبارزه و مهار مفاسد اقتصادی در کشور صورت گرفته است، اما علی‌رغم این تلاش‌ها پیشرفت و موفقیت قابل ملاحظه‌ای در این خصوص حاصل نشده است. به نظر می‌رسد در فرایند آسیب‌شناسی قضائی رسیدگی به پرونده‌های جرائم اقتصادی می‌توان خلأها و آسیب‌های ذیل را در عدم توفیق اقدامات انجام شده عنوان نمود:

۱- عدم وجود تشکیلات یا نهاد خاصی که کارویژه و رسالت اصلی آن مبارزه با مفاسد اقتصادی باشد:

اگر چه در حال حاضر دستگاه‌های مختلفی از جمله دیوان محاسبات کشور و سازمان بازرسی در کشور وجود دارد اما از آنجا که رسالت و کارویژه اصلی هیچکدام مبارزه با مفاسد اقتصادی نمی‌باشد لذا امر مدیریت و پاسخگویی در قبال شیوع و وقوع مفاسد اقتصادی همواره با ابهاماتی روبه‌رو بوده است.

۲- فقدان مدیریت پرونده های مربوط به مفاسد اقتصادی:

بررسی و ملاحظه برخی پرونده‌های مهم نشان می‌دهد تنها در مواردی این مبارزه به نتیجه رسیده است که بعد از بروز فساد، مدیریت پرونده از سوی بالاترین مقامات اعمال شده است. از اینرو پیش‌بینی تشکیلاتی که بتواند به‌صورت مستمر و با در اختیار داشتن امکانات و نیروهای لازم در پیگیری و مدیریت اینگونه پرونده‌ها نقش مؤثری ایفاء نماید، لازم و ضروری می‌باشد.

۳- فقدان ارتباط سیستماتیک و انسجام در تبادل اطلاعات مربوط به

کشف جرم بین دستگاه‌های مختلف:

به‌دلیل نبود ارتباط ارگانیک، سیستمی و یکپارچه میان دستگاه‌ها و نهادهایی که اطلاعات مالی و اقتصادی متهمین اقتصادی را در اختیار دارند فرایند کشف و رسیدگی به این پرونده‌ها با چالش‌های جدی مواجه و موجبات اطاله دادرسی را فراهم می‌آورد.

۴- فقدان نیروی‌های نخبه و متخصص و فقدان دادرسی و دادگاه‌های

تخصصی جرائم اقتصادی:

فقدان قضات ویژه و پلیس ویژه و نیروی اطلاعاتی و بازرسی ویژه با اختیارات لازم و هماهنگی لازم برای مبارزه با فساد یکی دیگر از عوامل مهم عدم موفقیت کنترل جرائم اقتصادی به‌شمار می‌رود. همچنین ویژگی‌های خاص و پیچیدگی‌های پرونده‌های جرائم اقتصادی ضرورت تشکیل محاکم تخصصی و فنی راجع به این جرائم را نمایان می‌سازد.

۵- فقدان آیین دادرسی اختصاصی جرائم اقتصادی:

کشف و تعقیب و همچنین رسیدگی به جرائم اقتصادی که از ویژگی‌های خاص در مقایسه با سایر جرائم برخوردار می‌باشد مستلزم پیش‌بینی برخی قواعد و سازوکارهای خاص نیز می‌باشد از اینرو به نظر می‌رسد در حال حاضر فقدان چنین مقرراتی از دقت و سرعت در رسیدگی به پرونده‌های جرائم اقتصادی کاسته است.

با عنایت به مطالب فوق طرح حاضر با هدف تمرکزگرایی و تخصص‌گرایی نهاد مقابله با جرائم اقتصادی در راستای مرتفع نمودن خلأها و آسیب‌های مذکور و در جهت تقویت امر مبارزه با جرائم اقتصادی تهیه گردیده است. محورهای قابل ذکر در این طرح عبارتند از: اول؛ پیش‌بینی تشکیلات قضائی لازم شامل دادسرا و دادگاههای کیفری اقتصادی، مرکز ملی آمار و اطلاعات اقتصادی، مرکز کشف و پیگیری جرائم اقتصادی و واحد سرپرستی اموال متهمین و اجرای احکام. دوم؛ تبیین قلمرو صلاحیت دادسرا و دادگاههای کیفری اقتصادی. سوم؛ متناسب‌سازی جرائم و مجازات‌های جرائم اقتصادی و چهارم؛ پیش‌بینی قواعد و مقررات راجع به آیین دادرسی اختصاصی جرائم اقتصادی

لذا طرح فوق تقدیم مجلس شورای اسلامی می‌گردد:

دهقانی نقندر - شکری - قاضی پور - نوروزی - سالک - علیرضا سلیمی -
 جعفرزاده - اکبریان - ساداتی نژاد - دلخوش - موسوی لارگانی -
 حسینعلی شهریاری - خجسته - همتی - پزشکیان - حاجی دلگانی - بهرام‌نیا -
 بهمنی - داود محمدی (قزوین) - یوسفیان‌ملا - نعمتی - مصری -
 سیدمحسن علوی - محمدابراهیم رضایی - ادیبانی - کریمی قدوسی -
 ملکشاهی - ذوالنوری - امیرآبادی - قاضی زاده - رنجبرزاده - قوامی - عبادی -
 کواکبیان - پژمانفر - محمداسماعیل سعیدی - نقوی حسینی - شیران خراسانی -
 ابوترابی - عباس گودرزی - پوراابراهیمی - آزادی خواه - حسین زاده بحرینی -
 یوسف‌نژاد

عنوان طرح:

مبارزه با جرائم اقتصادی

فصل اول - تشکیلات

مبحث اول - سازمان مبارزه با جرائم اقتصادی

ماده ۱- سازمان مبارزه با جرائم اقتصادی که در این قانون به اختصار سازمان نامیده می‌شود، شامل دادسرا و دادگاههای کیفری اقتصادی، مرکز ملی آمار و اطلاعات اقتصادی، مرکز کشف و پیگیری جرائم اقتصادی زیر نظر رئیس قوه قضائیه تشکیل می‌شود. تشکیل این سازمان نافی اختیارات و وظایف سازمان بازرسی کل کشور، دیوان محاسبات و سایر دستگاههای قانونی نخواهد بود.

تبصره ۱- رئیس سازمان از بین قضاتی که حداقل دارای پایه نه قضائی و پانزده سال سابقه قضائی باشد، برای مدت پنج سال که برای یکبار قابل تمدید است، توسط رئیس قوه قضائیه منصوب می‌شود.

تبصره ۲- رئیس سازمان علاوه بر ریاست اداری و نظارت بر کلیه سازمانهای استانی، ریاست شعبه اول دادگاه تجدیدنظر کیفری اقتصادی را برعهده دارد.

تبصره ۳- ایجاد تشکیلات قضائی مورد نیاز به شرح مندرج در این قانون و تشکیلات اداری سازمان، انتصاب قضات سازمان و تغییر سمت یا محل خدمت آنان با رعایت اصل یکصد و شصت و چهارم (۱۶۴) قانون اساسی به تشخیص رئیس قوه قضائیه است. رئیس سازمان می‌تواند پیشنهادهای خود را در موارد مزبور به رئیس قوه قضائیه ارائه دهد.

ماده ۲- در مرکز هر استان حسب ضرورت به تشخیص رئیس قوه قضائیه، سازمان متشکل از دادسرا، دادگاههای کیفری اقتصادی و مرکز کشف و پیگیری جرائم اقتصادی تشکیل می‌شود. در استان‌هایی که سازمان تشکیل نشده باشد وظایف سازمان بر عهده نزدیکترین دادسرا و دادگاه سازمان مرکز استان محل وقوع جرم می‌باشد.

تبصره ۱- رئیس سازمان استان رئیس شعبه اول دادگاه کیفری اقتصادی آن استان است و بر کلیه شعب دادگاه و دادسرا و سایر ارکان سازمان استان نظارت و ریاست اداری دارد. سازمان هر استان به تعداد لازم شعب دادگاه و دادسرا و تشکیلات مورد نیاز از قبیل واحد ابلاغ، واحد سرپرستی اموال متهمین و اجرای احکام خواهد داشت.

تبصره ۲- اختیارات و وظایف رئیس، دادستان و دیگر مقامات قضائی سازمان در استان، با رعایت مقررات این قانون همان اختیارات و وظایفی است که حسب مورد برای رؤسای کل دادگستری‌ها، دادستان‌های عمومی و انقلاب و سایر مقامات دادگستری مقرر شده است.

ماده ۳- وظایف، اختیارات، تعداد اعضاء و نحوه رسیدگی در دادسرا و دادگاه کیفری اقتصادی همان است که در مورد دادسرای عمومی و انقلاب و دادگاه کیفری یک در قانون آیین دادرسی کیفری پیش‌بینی شده است مگر مواردی که در این قانون به نحو دیگری مقرر شده باشد.

مبحث دوم- مرکز ملی آمار و اطلاعات اقتصادی

ماده ۴- به منظور شناسایی حوزه‌های آسیب‌پذیر اقتصادی، اتخاذ تدابیر کارآمد، ایجاد شفافیت، پیشگیری و رصد جرائم اقتصادی از طریق ردیابی مالی

و حسابرسی، مرکز ملی آمار و اطلاعات اقتصادی زیر نظر رئیس سازمان تشکیل می‌شود. سازمان ثبت اسناد و املاک کشور، سازمان بورس و اوراق بهادار، شهرداری‌ها، سازمان امور مالیاتی، نیروی انتظامی، بانک مرکزی و کلیه بانک‌ها و مؤسسات مالی و اعتباری و سایر دستگاههای اجرایی موضوع ماده (۵) قانون مدیریت خدمات کشوری و مؤسسات خصوصی حرفه‌ای عهده‌دار مأموریت عمومی از جمله بانکها و همچنین تعاونی‌های مربوط به دستگاههای دولتی و واحدهای زیر نظر مقام رهبری اعم از نظامی و غیرنظامی و تولید استان‌های مقدس که فعالیت اقتصادی دارند در صورت اذن ایشان، موظفند مطابق اعلام سازمان، کلیه اطلاعات مرتبط اقتصادی خود را در سامانه جامع نرم‌افزاری سازمان وارد نمایند. همچنین اشخاص مذکور موظفند، امکان دسترسی به سایر اسناد و پایگاههای اطلاعاتی مربوط به فعالیت‌های اقتصادی خود را برای این مرکز فراهم نمایند. در صورت استتکاف از اجرای حکم این ماده یا ارائه اطلاعات ناقص یا خلاف واقع، مرتکب به حبس یا جزای نقدی درجه پنج یا انفصال از خدمات عمومی و دولتی از شش ماه تا دو سال یا حداکثر به دو مورد از این مجازات‌ها محکوم می‌شود.

تبصره ۱- در صورتی که اشخاص موضوع این ماده بخواهند داده‌ها و اطلاعات پایگاههای اطلاعاتی خود را امحاء نمایند موظفند نسخه‌های پشتیبان قابل بازیابی از اطلاعات مزبور را تهیه و نگهداری کنند. عدم اجرای مفاد این تبصره مستوجب مجازات مندرج در این ماده می‌باشد.

تبصره ۲- طبقه‌بندی سطح و شیوه دسترسی به داده‌ها و محتوای اطلاعات موضوع این ماده به موجب آئین‌نامه‌ای است که ظرف مدت شش ماه از تصویب این قانون به پیشنهاد رئیس سازمان به تصویب رئیس قوه قضائیه می‌رسد.

ماده ۵- وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات موظف است درخصوص راه‌اندازی شبکه تبادل اطلاعات میان این مرکز و اشخاص موضوع ماده (۴)، تهیه امکانات سخت‌افزاری و نرم‌افزاری و تمهیدات امنیتی لازم، با سازمان همکاری نماید.

مبحث سوم- مرکز کشف و پیگیری جرائم اقتصادی

ماده ۶- مرکز کشف و پیگیری جرائم اقتصادی برای انجام وظایف مربوط به ضابطان در مورد جرائم موضوع این قانون زیر نظر رئیس سازمان تشکیل می‌شود. رئیس سازمان موظف است نسبت به تأمین نیروهای این مرکز با همکاری مراجع قضائی، اطلاعاتی، انتظامی و نظامی اقدام نماید. رئیس این مرکز از میان افرادی که سابقه فعالیت امنیتی و اطلاعاتی در حوزه اقتصادی داشته باشند پس از تأیید رئیس قوه قضائیه از سوی رئیس سازمان منصوب می‌گردد. حدود اختیارات، وظایف و مسئولیت‌های ضابطان موضوع این ماده به شرح مندرج در این قانون و قانون آیین دادرسی کیفری می‌باشد. تشکیل این مرکز نافی وظایف و اختیارات سایر دستگاههای نظارتی، امنیتی و انتظامی در امر نظارت، پیشگیری و مقابله با جرائم اقتصادی نمی‌باشد.

تبصره ۱- وزارت اطلاعات و سازمان اطلاعات سپاه موظفند به عنوان ضابط خاص جرائم موضوع این قانون با مرکز همکاری نمایند.

تبصره ۲- رئیس سازمان موظف است حداقل هر شش ماه یکبار گزارشی از وضعیت جرائم اقتصادی در کشور، تدابیر اتخاذ شده و نتایج آنها را به رهبری و رؤسای سه قوه ارائه نماید.

تبصره ۳- آیین نامه مربوط به نحوه تسلیح نیروهای این مرکز توسط رئیس سازمان تهیه و پس از تأیید رئیس ستادکل نیروهای مسلح به تصویب رئیس قوه قضائیه می رسد.

مبحث چهارم- واحد سرپرستی اموال متهمین و اجرای احکام

ماده ۷- به منظور حفظ، نگهداری و مدیریت اموالی که از متهمین جرائم موضوع صلاحیت سازمان، ضبط یا توقیف شده است و همچنین اجرای آراء قطعی صادره از سوی مراجع قضائی سازمان، واحد سرپرستی اموال متهمین با وظایف ذیل تشکیل می گردد:

- ۱- اتخاذ تدابیر مناسب جهت حفظ، نگهداری و اداره اموال و دارایی هایی که در فرایند رسیدگی از متهم توقیف یا ضبط می شود.
- ۲- اجرای احکام محکومیت قطعی صادره از سوی مراجع قضائی سازمان نظیر مصادره اموال و جزای نقدی
- ۳- بازگرداندن اموال توقیفی از متهمین که به موجب قانون و رأی مرجع رسیدگی کننده باید به صاحبان آن مسترد گردد.
- ۴- اتخاذ تدابیر مناسب برای اداره اموال، مستغلات، کارخانجات و سایر دارایی های متهمین که به دلیل بازداشت متهم یا ممنوع المعامله بودن وی و یا هر علت قانونی دیگر امکان اداره آن از سوی متهم وجود نداشته و به تشخیص مقام قضائی ذی ربط دارای ضرورت باشد.

تبصره ۱- شعب مورد نیاز جهت اجرای احکام قطعی سازمان زیر نظر دادستان سازمان تشکیل می‌گردد.

تبصره ۲- در صورت محکومیت قطعی، اموال محکومین توسط سازمان جمع‌آوری و فروش اموال تملیکی به فروش می‌رسد و وجوه حاصل از آن پس از واریز به خزانه مطابق ماده (۳۹) عمل می‌شود.

تبصره ۳- شرح وظایف و ساختار این مرکز به موجب آیین‌نامه‌ای است که ظرف شش‌ماه از تصویب این قانون توسط رئیس سازمان تهیه و به تصویب رئیس قوه قضائیه می‌رسد.

فصل دوم- صلاحیت داسرا و دادگاههای سازمان

ماده ۸- علاوه بر جرائم اقتصادی موضوع تبصره ماده (۳۶) قانون مجازات اسلامی، جرائم موضوع فصل ششم قانون بازار اوراق بهادار، همچنین کلاهبرداری، خیانت در امانت و تحصیل مال نامشروع نسبت به کلیه اموال، وجوه و اسناد مالی متعلق به سازمان‌ها و مؤسسات مندرج در ماده (۵۹۸) قانون مجازات (کتاب تعزیرات) یا متعلق به نهادها و سازمان‌های متکفل اداره اموال موقوفه یا متعلق به اشخاص حقوقی که بخشی از هزینه آنها از محل بودجه عمومی تأمین می‌شود جزء جرائم اقتصادی محسوب می‌شود. در کلیه موارد مذکور چنانچه میزان مال موضوع جرم یا عوائد حاصل از آن بیش از ده میلیارد ریال باشد رسیدگی در صلاحیت داسرا و دادگاههای سازمان و در سایر موارد در صلاحیت سایر مراجع قانونی مقرر قرار دارد.

تبصره ۱- در موارد تعدد ارتکاب جرائم موضوع این ماده و یا ارتکاب آن به صورت سازمان یافته، جمع ارزش اموال موضوع جرائم ارتكابی یا عواید حاصل از آنها ملاک تعیین صلاحیت است.

تبصره ۲- چنانچه جرائم مقرر در این ماده به صورت سازمان یافته واقع شده یا مرتکب آن یکی از اشخاص مذکور در ماده (۳۰۷) یا (۳۰۸) قانون آیین دادرسی کیفری (مصوب ۱۳۹۲) باشد بدون رعایت نصاب مقرر رسیدگی به اتهامات ایشان در صلاحیت دادرسی و دادگاه کیفری اقتصادی سازمان در تهران است.

تبصره ۳- مبلغ مذکور در این ماده به تناسب نرخ تورم اعلام شده توسط بانک مرکزی هر سه سال یکبار به پیشنهاد وزیر دادگستری و تصویب رئیس قوه قضائیه تعدیل و در مورد جرائمی که بعد از آن واقع می شود اعمال می گردد.

ماده ۹- چنانچه ارزش مال موضوع جرم یا عواید حاصل از جرم اقتصادی با رعایت حکم مندرج در تبصره (۱) ماده (۸) بیش از پانصد میلیارد ریال باشد، رسیدگی به آن در صلاحیت دادرسی و دادگاه کیفری اقتصادی سازمان در تهران است.

ماده ۱۰- چنانچه جرم موضوع این قانون به اعتبار نصاب مقرر در دادگاه کیفری اقتصادی مطرح گردد و دادگاه پس از رسیدگی، عمل ارتكابی را در صلاحیت مرجع قضائی دیگر تشخیص دهد، دادگاه رسیدگی را ادامه و رأی مقتضی صادر می نماید.

ماده ۱۱- پرونده‌هایی که قبل از تشکیل سازمان در دادرسی عمومی و انقلاب منتهی به صدور قرار نهایی نشده است، برای ادامه رسیدگی به دادرسی سازمان ارسال می شود.

ماده ۱۲- به منظور تعقیب، رسیدگی و اجرای احکام جرائم موضوع ماده (۸) این قانون که در صلاحیت سازمان قضائی نیروهای مسلح است شعبه یا شعبی از دادسرا و دادگاههای نظامی در سازمان تشکیل می‌شود.
تبصره- در صورت اذن مقام رهبری دادسرا و دادگاه ویژه روحانیت نیز مشمول حکم این ماده می‌باشند.

ماده ۱۳- مرجع تجدیدنظر همه آراء صادره از دادگاههای اقتصادی، دادگاه تجدیدنظر اقتصادی است.

تبصره ۱- حل اختلاف راجع به صلاحیت ذاتی و محلی دادسراها و دادگاههای سازمان با یکدیگر یا با سایر مراجع به‌عهدده شعبه اول دادگاه تجدیدنظر اقتصادی است.

تبصره ۲- تعداد اعضاء، وظایف، اختیارات و نحوه رسیدگی دادگاه تجدیدنظر اقتصادی همان است که در قانون آیین دادرسی کیفری در مورد دادگاههای تجدیدنظر استان مقرر شده است مگر اینکه در این قانون به نحو دیگری پیش‌بینی شده باشد.

فصل سوم- مجازات‌ها و جرائم مرتبط

ماده ۱۴- مرتکبان جرائم موضوع این قانون علاوه بر مجازات مقرر قانونی و ضبط یا رد مال موضوع جرم یا عواید حاصل از آن، به جزای نقدی به میزان دو برابر ارزش مال موضوع یا عواید حاصل از آن محکوم می‌شوند مگر آنکه در سایر قوانین جزای نقدی بیشتری معین شده باشد.

تبصره ۱- در جرائم موضوع این قانون حبس بدل از جزای نقدی مقید به حداکثر مدت حبس مقرر در قوانین مربوطه نیست در هر حال مدت آن نباید از پانزده سال بیشتر باشد. در صورت دسترسی به اموال محکوم علیه در اثناء حبس یا پس از آن، جزای نقدی با احتساب ایام حبس وصول می شود.

تبصره ۲- مدت محرومیت مرتکبان جرائم موضوع ماده (۸) این قانون از حقوق اجتماعی موضوع ماده (۲۶) قانون مجازات اسلامی دو برابر مدت های مقرر در ماده (۲۵) قانون مزبور است.

ماده ۱۵- مرتکبان جرائم موضوع ماده (۸) این قانون علاوه بر انفصال و محرومیت دائم از خدمات دولتی و عمومی به مدت پنج تا ده سال به کلیه محرومیت های زیر محکوم می شوند. این مجازات های تبعی پس از اتمام مجازات حبس اصلی و بدل از جزای نقدی به اجراء گذاشته می شوند:

۱- تأسیس، اداره، عضویت در هیأت مدیره، بازرسی و حسابرسی شرکتهای تجاری و مؤسسات خیریه

۲- اشتغال در کلیه بانکها و مؤسسات مالی و اعتباری و صندوق های قرض الحسنه و تعاونی های اعتبار

۳- داشتن چک و یا اصدار اسناد تجارتي

۴- عضویت در احزاب، گروهها و دستهجات سیاسی

ماده ۱۶- اعمال مقررات راجع به تعلیق تعقیب، آزادی مشروط، مرور زمان، تعویق صدور حکم، تعلیق اجرای مجازات، معافیت از مجازات، تعیین مجازات جایگزین حبس، نظام نیمه آزادی، آزادی تحت نظارت سامانه های الکترونیکی در جرائم موضوع ماده (۸) این قانون ممنوع می باشد.

تبصره - اعمال مقررات راجع به تخفیف در جرائم موضوع ماده (۸) این قانون صرفاً در صورت وجود جهات تخفیف موضوع بندهای (ب)، (ت) و (ج) ماده (۳۸) قانون مجازات اسلامی و به میزان یک درجه مجاز است.

ماده ۱۷ - چنانچه هریک از معاونین جرم اقتصادی تا قبل از صدور کیفرخواست، مرتکب یا مرتکبان اصلی جرم را معرفی کند مجازات وی تا دو درجه تخفیف می‌یابد و چنانچه مرتکبان اصلی توسط یکی از شرکای جرم یا سردسته گروه مجرمانه سازمان‌یافته معرفی شده باشند دادگاه می‌تواند، مجازات وی را تا دو درجه تخفیف دهد. حکم مندرج در این ماده شامل رد اموال و عواید حاصل از جرم نخواهد بود.

ماده ۱۸ - هر گاه شخصی در رابطه با جرائم اقتصادی در صلاحیت سازمان مرتکب شهادت کذب یا هر یک از جرائم موضوع مواد (۵۴۹)، (۵۵۱)، (۵۵۲)، (۵۵۳) و (۵۵۴) کتاب پنجم قانون مجازات اسلامی شود به حبس و جزای نقدی درجه پنج محکوم می‌شود.

ماده ۱۹ - هر کس در ارتباط با جرائم اقتصادی مرتکب اعمال زیر شود به ترتیب ذیل محکوم می‌شود:

۱- تهدید به قتل یا ضررهای نفسی یا شرفی یا مالی و یا افشاء سر نسبت به بزه‌دیده‌گان یا نمایندگان قانونی آنها، قضات، ضابطان، گزارش‌دهنده‌گان، شهود یا مطلعان یا خانواده هر یک از آنها به حبس تعزیری درجه پنج و در مورد کارمندان سازمان و کارشناسان یا خانواده هر یک از آنها به حبس تعزیری درجه شش

۲- تطمیع اشخاص مذکور در بند (۱) به حبس تعزیری درجه شش

تبصره- در صورتی که مرتکب تهدید یا تظلم خود را عملی نماید، حسب مورد به حداکثر مجازات‌های فوق محکوم می‌شود و چنانچه عمل ارتكابی به موجب قوانین دیگر مستوجب مجازات بیشتری باشد، مرتکب به همان مجازات محکوم می‌شود.

فصل چهارم- آیین دادرسی اختصاصی جرائم اقتصادی

ماده ۲۰- چنانچه در اثناء بررسی‌های ضابطین دلایل قوی و یقین‌آور مبنی بر ارتكاب جرم اقتصادی حاصل گردد و موضوع توسط مرکز آمار و اطلاعات اقتصادی و مالی نیز تأیید شود و یا متهم نزد ضابطین اقرار به ارتكاب جرائم مزبور نماید، چنانچه بازداشت متهم برای تکمیل تحقیقات اولیه ضروری باشد ضابطین می‌توانند متهم را حداکثر برای مدت بیست و چهار ساعت تحت نظر نگهداری نمایند و در اولین فرصت باید مراتب را جهت اتخاذ تصمیم قانونی به اطلاع دادستان و یا بازپرس رسیدگی کننده برسانند.

ماده ۲۱- دادستان‌های عمومی و انقلاب موظف به همکاری با دادسرا و دادگاههای سازمان، می‌باشند. دادستان‌های مزبور در مواجهه با جرائم اقتصادی مکلفند با هماهنگی شفاهی یا کتبی دادستان مربوطه در سازمان، اقدامات لازم را برای حفظ ادله و آثار جرم و جلوگیری از فرار متهم به عمل آورده و نتیجه را سریعاً به وی اعلام نمایند.

تبصره- دادستان‌های سازمان در مراکز استان‌ها نیز نسبت به جرائمی که در صلاحیت دادسرا و دادگاههای مستقر در تهران است به ترتیب مقرر در این ماده اقدام می‌نمایند.

ماده ۲۲- به منظور پیشگیری از وقوع جرائم اقتصادی موضوع صلاحیت سازمان دادستان موظف است در صورت دریافت گزارش ضابطان مبنی بر وقوع تخلف از اجرای قوانین و مقررات در پرداخت تسهیلات و ارائه خدمات بانکی، انعقاد قراردادها و نظایر آنها نسبت به ارائه تذکرات لازم مبنی بر ضرورت رعایت مقررات و یا الزام به انجام اقدام خاص در چهارچوب مقررات دستگاه مربوطه اقدام نماید.

تبصره- در صورتی که متخلف به تذکرات توجه ننماید و جرم اقتصادی موضوع این قانون واقع گردد، رفتار وی در حکم معاونت در جرم محسوب و به حداقل مجازات قانونی مقرر برای ارتکاب آن جرم محکوم می‌گردد. چنانچه به موجب قوانین دیگر، موضوع مشمول مجازات شدیدتری شود به همان مجازات محکوم می‌گردد.

ماده ۲۳- درخصوص جرائم موضوع صلاحیت سازمان، بازپرس می‌تواند بدون آنکه احضاریه‌ای فرستاده باشد رأساً یا به درخواست ضابطین چنانچه شواهد و قرائنی دال بر بیم فرار متهم یا تبانی با سایر متهمین و شهود و مطلعین و امحاء آثار و ادله جرم وجود داشته باشد دستور جلب متهم را صادر نماید.

ماده ۲۴- صدور قرارهای تأمین مقرر در بندهای (الف) تا (ج) ماده (۲۱۷) قانون آیین دادرسی کیفری در خصوص متهمان به جرائم در صلاحیت سازمان ممنوع است. مبلغ وجه‌الکفاله و وثیقه نباید در هر حال از خسارت وارد شده به بزه‌دیده و جزای نقدی جرم مربوطه کمتر باشد.

ماده ۲۵- صدور قرار بازداشت موقت در موارد زیر الزامی است:

۱- اخلال در نظام اقتصادی کشور

۲- هرگاه جرائم موضوع صلاحیت سازمان به صورت سازمان یافته ارتکاب یافته باشد در خصوص اعضای مؤثر و سردسته گروه مجرمانه

۳- در سایر موارد چنانچه مال موضوع جرم بیش از هزار میلیارد ریال باشد.

ماده ۲۶- دادستان یا بازپرس می‌توانند در جرائم موضوع صلاحیت سازمان چنانچه بیم اتلاف یا انتقال اموال متهمین یا اشخاصی که اموال و عوائد ناشی از جرم اقتصادی به هر نحو در اختیار آنها می‌باشد، وجود داشته باشد قرار ممنوع‌المعامله بودن آنها را صادر و موضوع را جهت اجرای تدابیر موضوع ماده (۱۱) به واحد سرپرستی اموال متهمین اعلام نمایند. در صورت لزوم نسخه‌ای از تدابیر مزبور به متهم ابلاغ می‌گردد. مدت قرار ممنوع‌المعامله بودن شش ماه و قابل تمدید می‌باشد.

تبصره- قرار موضوع این ماده به محض ابلاغ به متهمین یا اشخاص مزبور اجراء می‌گردد. این قرار ظرف مدت ده روز از تاریخ ابلاغ قابل اعتراض در دادگاه سازمان می‌باشد.

ماده ۲۷- در جرائم موضوع صلاحیت سازمان در صورت ضرورت و به پیشنهاد بازپرس و تأیید دادستان، تحقیقات مقدماتی بدون حضور وکیل انجام می‌شود. قرار صادره در این خصوص ظرف ده روز پس از ابلاغ قابل اعتراض در دادگاه کیفری اقتصادی است.

تبصره- در جرائم اقتصادی موضوع صلاحیت سازمان که صدور قرار بازداشت در آنها الزامی است و در مواردی که پرونده مشتمل بر اسناد و اطلاعات سری و به کلی سری است، متهم، وکیل یا وکلای خود را از بین وکلای رسمی دادگستری که مورد تأیید سازمان باشند، انتخاب می‌نماید.

ماده ۲۸- دادستان یا بازپرس مکلفند چنانچه بیم خروج متهم از کشور وجود داشته باشد قرار ممنوع الخروجی متهم را به مدت شش ماه صادر نمایند. این قرار غیرقابل اعتراض است. در صورت تمدید قرار مزبور متهم می‌تواند ظرف مدت ده روز نسبت به قرار صادره اعتراض نماید. مرجع رسیدگی به اعتراض دادگاه سازمان می‌باشد.

ماده ۲۹- در مواردی که متهم به جرائم اقتصادی موضوع صلاحیت سازمان از کارکنان نهادها و سازمان‌های مذکور ماده (۵۹۸) قانون مجازات اسلامی (کتاب تعزیرات) باشد، به ترتیب ذیل اقدام می‌شود:

۱- چنانچه پس از تفهیم اتهام دلایل قوی و قرائن و امارات کافی دال بر توجه اتهام باشد، بازپرس می‌تواند با موافقت دادستان دستور تعلیق از خدمت متهم را تا قطعیت قرار نهائی صادر نماید.

۲- چنانچه تعقیب منجر به صدور کیفرخواست شود، متهم تا صدور حکم قطعی از شغل خود معلق خواهد شد. دادسرا مکلف است صدور کیفرخواست را به اداره یا سازمان ذی‌ربط اعلام دارد.

تبصره- در صورت صدور قرار منع تعقیب یا حکم برائت، مطابق ماده (۷) قانون تشدید مجازات مرتکبین ارتشاء و اختلاس و کلاهبرداری مصوب ۱۳۶۷ اقدام می‌شود.

ماده ۳۰- در هر مرحله از رسیدگی کیفری احاله پرونده‌های کیفری موضوع این قانون از یک استان به استان دیگر یا از یک استان به تهران حسب مورد به درخواست ریاست سازمان و موافقت رئیس قوه قضائیه صورت می‌گیرد. جهات احاله همان است که در قانون آیین دادرسی کیفری آمده است.

ماده ۳۱- به منظور رسیدگی به اعتراض نسبت به نظریه کارشناس در جرائم موضوع صلاحیت سازمان، رئیس سازمان موظف است نسبت به جذب و به کارگیری تعداد لازم از کارشناسان دارای صلاحیت اقدام نماید. در صورت اعتراض به نظریه کارشناسی، مقام قضائی موضوع را به هیأتی سه نفره متشکل از یک نفر از کارشناسان رسمی دادگستری و دو نفر کارشناس مورد تأیید سازمان ارجاع خواهد داد. در صورت اعتراض به نظریه هیأت سه نفره، جهات اعتراض به صورت مکتوب به مقام قضائی رسیدگی کننده اعلام می گردد. مقام قضائی رسیدگی کننده در صورت موجه دانستن جهات اعتراض موضوع را به هیأت پنج نفره متشکل از دو نفر کارشناس رسمی دادگستری و سه نفر از کارشناسان مورد تأیید سازمان ارجاع داده و نظریه کارشناسی هیأت را اخذ می نماید.

تبصره - هیأت‌های کارشناسی موضوع این ماده مکلفند حداکثر ظرف مدت دو ماه از زمان ارجاع امر نسبت به ارائه نظریه کارشناسی اقدام نمایند. تمدید مدت مزبور با مجوز مقام قضائی و درج علت در پرونده امکان پذیر خواهد بود. تخلف از مقررات این تبصره علاوه بر تعقیب انتظامی، مستوجب کسر مبلغ کارشناسی به میزان یک سوم از حق الزحمه کارشناسی مقرر خواهد بود.

ماده ۳۲- در صورتی که رسیدگی به جرائم موضوع این قانون در مرحله تحقیقات مقدماتی بیش از شش ماه و در مرحله محاکمه بیش از سه ماه به طول بیانجامد، حسب مورد دادستان یا رئیس دادگاه موظف است در مورد علت طولانی شدن دادرسی به رئیس سازمان مرکز یا استان توضیح دهد. در صورت تأخیر بدون عذر موجه، مقامات قضائی مسبب تأخیر به مجازات انتظامی از درجه چهار به بالا محکوم می شوند.

ماده ۳۳- در پرونده‌های مربوط به جرائم اقتصادی، در صورت درخواست بزه‌دیدگان یا نمایندگان قانونی آنها، شهود، مطلعین، گزارش‌دهندگان و یا کارشناسان و تأیید دادستان مربوط، علاوه بر موارد مقرر در قانون آیین دادرسی کیفری حمایت‌هایی شامل موارد زیر در خصوص آنها به عمل می‌آید:

۱- تدابیر حفاظتی از فرد یا خانواده وی

۲- ارائه تسهیلات لازم برای انتقال محل زندگی وی در داخل یا خارج

از کشور

۳- هماهنگی لازم جهت انتقال محل کار فرد از سازمان دولتی به سازمان

دولتی دیگر در داخل کشور

۴- تغییر نام و نام خانوادگی و دیگر اطلاعات سجلی فرد یا نزدیکان وی

۵- عدم افشای هویت آنها

تبصره ۱- چنانچه اشخاص مذکور درخواست مخفی ماندن هویت خود

را داشته باشند، دادستان مربوطه ترتیبی اتخاذ خواهد نمود که به‌جز بازپرس و

قضات دادگاه فرد دیگری از هویت آنها مطلع نگردد. در این مورد ممکن است

ترتیبات خاصی برای ارائه ادله (مانند استفاده از ویدیو کنفرانس یا حضور

بازپرس یا قضات یا نمایندگان آنها در محل) در نظر گرفته شود.

تبصره ۲- چنانچه قاضی دادگاه یا دادستان بدون درخواست اشخاص

مذکور لزوم حمایت از آنها را تشخیص دهد، مورد را به ایشان اطلاع داده و با

کسب موافقت آنها یک یا چند مورد از حمایت‌های فوق را اعمال خواهد کرد.

ماده ۳۴- آرای صادره از مراجع قضائی سازمان به رئیس و دادستان

سازمان ابلاغ می‌شود. اشخاص مزبور می‌توانند مطابق مقررات نسبت به

قرارهای منع تعقیب یا موقوفی تعقیب یا احکام صادره از دادسرا و دادگاههای کیفری اقتصادی اعتراض نمایند.

فصل پنجم - سایر مقررات

ماده ۳۵- رئیس سازمان موظف است تمهیدات لازم برای دریافت گزارش‌های مردمی در خصوص جرائم موضوع این قانون را فراهم نماید. در صورتی که هویت گزارش دهندگان مشخص نباشد، دادستان موظف است قبل از شروع به رسیدگی، صحت و سقم موضوع گزارش را بررسی نماید.

ماده ۳۶- کلیه اشخاص حقیقی و حقوقی موظفند حسب درخواست قضات سازمان، اطلاعات مرتبط با پرونده‌های جرائم اقتصادی را در اختیار آنان قرار دهند. در صورت امتناع از ارائه داده‌ها و اطلاعات مورد نیاز یا ارائه اطلاعات ناقص یا خلاف واقع مرتکب به مجازات مندرج در ماده (۴) این قانون محکوم می‌شود.

تبصره- ارائه داده‌ها و اسناد سری و به کلی سری منوط به موافقت رئیس قوه قضائیه می‌باشد.

ماده ۳۷- چنانچه مجرمیت متهم به یکی از جرائم اقتصادی موضوع صلاحیت سازمان در دادگاه احراز شود، پس از قطعیت حکم، با توجه به شدت جرم ارتكابی و تأثیر همکاری گزارش‌دهندگان و سازمان‌های کاشف جرم، به دستور رئیس سازمان و در چهارچوب آیین‌نامه اجرایی این ماده که ظرف مدت یک سال از تاریخ تصویب این قانون، به تصویب رئیس قوه قضائیه خواهد رسید، پاداشی به آنها پرداخت خواهد شد.

ماده ۳۸- در مواردی که در این قانون برای رسیدگی به جرائم اقتصادی مقررات خاصی از جهت آیین دادرسی پیش‌بینی نشده است، مطابق مقررات قانون آیین دادرسی کیفری اقدام خواهد شد.

ماده ۳۹- کلیه درآمدهای حاصل از اجرای این قانون به خزانه‌داری کل واریز و معادل بیست و پنج درصد (۲۵٪) آن در قالب بودجه‌های سنواتی جهت اجرای این قانون، ترویج فرهنگ مبارزه با مفاسد اقتصادی و تقویت مشارکت عمومی در امر پیشگیری از جرائم اقتصادی به سازمان اختصاص می‌یابد. اعتبارات مورد نیاز برای اجرای این قانون در سال اول اجراء از محل اعتبارات دادگستری جمهوری اسلامی ایران ردیف ۱-۱۰۸۱۰۰ جدول شماره (۷) قانون بودجه تأمین می‌شود.

هیأت‌رئسه محترم مجلس شورای اسلامی

احتراماً، در اجرای آیین‌نامه داخلی مجلس شورای اسلامی و ماده (۴)

قانون تدوین و تنقیح قوانین و مقررات کشور مصوب ۱۳۸۹/۳/۲۵ نظر معاونت قوانین

در مورد طرح مبارزه با جرائم اقتصادی تقدیم می‌گردد.

معاون قوانین

نظر اداره کل تدوین قوانین

معاون محترم قوانین

احتراماً در اجرای بندهای (۲) و (۴) ماده (۴) قانون تدوین و تنقیح قوانین و مقررات کشور مصوب ۱۳۸۹/۳/۲۵ نظر این اداره کل به شرح زیر تقدیم می‌گردد:

۱- سابقه تقدیم:

ماده ۱۳۴ - قبلاً تقدیم نگردیده است

- قبلاً در جلسه علنی شماره مورخ تقدیم و در تاریخ در مجلس / کمیسیون (موضوع اصل ۸۵ قانون اساسی) رد شده و اینک:

با تغییر اساسی با تقاضای کتبی ۵۰ نفر از نمایندگان (مشروط به تصویب مجلس)

پیش از انقضاء شش ماه بدون تغییر اساسی

با انقضاء شش ماه با تقاضای کتبی کمتر از ۵۰ نفر از نمایندگان

مجدداً قابل پیشنهاد به مجلس می‌باشد.

نمی‌باشد.

۲- در اجرای بند (۲) ماده (۴) قانون تدوین و تنقیح قوانین و مقررات کشور:

رعایت شده است.

در طرح تقدیمی آیین نگارش قانونی و ویرایش ادبی رعایت شده است. (با اعمال نظر کارشناسی)

رعایت نشده است، دلایل مغایرت به ضمیمه تقدیم می‌شود.

۳- از نظر آیین نامه داخلی مجلس (شکلی):

الف- ماده ۱۳۱-

اول- حداقل امضاء لازم (۱۵ نفر) دارد ندارد

دوم- موضوع و عنوان مشخص دارد ندارد

سوم- دلایل لزوم تهیه و پیشنهاد در مقدمه دارد ندارد

چهارم- موادی متناسب با اصل موضوع و عنوان دارد ندارد

ب- ماده ۱۴۲- طرح تقدیمی دارای یک موضوع است و پیشنهاد آن به عنوان ماده واحده مواد متعدد می‌باشد. مواجه با ایراد نمی‌باشد. می‌باشد.

۴- در اجرای بند(۴) ماده(۴) قانون تدوین و تنقیح قوانین و مقررات کشور مصوب ۱۳۸۹/۳/۲۵:
اول: از نظر قانون اساسی؛

طرح تقدیمی با قانون اساسی بطور کلی مغایرت ندارد.

■ دارد. اصل / اصول مغایر و دلیل مغایرت به ضمیمه تقدیم می‌گردد.

دوم: از نظر سیاست‌های کلی نظام و سند چشم‌انداز؛

طرح تقدیمی با سیاست‌های کلی نظام و سند چشم‌انداز مغایرت ندارد.

دارد، دلیل مغایرت به ضمیمه تقدیم می‌شود.

سوم: از نظر قانون برنامه؛

طرح تقدیمی با قانون برنامه مغایرت ندارد.

دارد، دلیل مغایرت به ضمیمه تقدیم می‌شود.

چهارم: از نظر آیین‌نامه داخلی مجلس (ماهوی)؛

الف - طرح تقدیمی با قانون آیین‌نامه داخلی مجلس مغایرت ندارد.

دارد، دلیل مغایرت به ضمیمه تقدیم می‌شود.

ب - ماده ۱۴۴ - رعایت اصل هفتاد و پنجم قانون اساسی شده است.

■ نشده است، دلیل مغایرت به ضمیمه تقدیم می‌شود.

ج - ماده ۱۸۵ - موجب اصلاح یا تغییر برنامه مصوب نمی‌شود و نیاز به $\frac{2}{3}$ رأی نمایندگان ندارد.
 می‌شود $\frac{3}{4}$ دارد.

تعداد یک برگ اظهارنظر به ضمیمه تقدیم می‌شود.

مدیرکل تدوین قوانین

۵- طرح تقدیمی از حیث پیشگیری از وقوع جرم با بند(۵) اصل(۱۵۶) قانون اساسی مغایرت ندارد.
 دارد.

معاونت اجتماعی و پیشگیری از وقوع جرم قوه قضائیه

ضمیمه نظر اداره کل تدوین قوانین

بیان مستندات و دلایل مغایرت:

- ۱- در ماده (۲۵) طرح صدور قرار بازداشت موقت الزامی مغایر تبصره ماده (۲۳۷) قانون آیین دادرسی کیفری مبنی بر لغو قرار بازداشت‌های موقت الزامی موضوع قوانین خاص است.
- ۲- حکم ماده (۲۷) طرح به موجب تبصره (۱) ماده (۱۹۰) قانون آیین دادرسی کیفری موجب بی‌اعتباری تحقیقات مقدماتی می‌شود. ضمناً مغایر اصل سی و پنجم (۳۵) قانون اساسی می‌باشد.
- ۳- احکام مربوط به قرار ممنوعیت خروج از کشور در مواد (۲۴۷) و (۲۴۸) قانون آیین دادرسی کیفری قید شده است و نیازی به تکرار آن در ماده (۲۸) طرح نیست.
- ۴- مواد (۱) و (۲) و تبصره‌های آن از جهت تجویز تشکیل سازمان مبارزه با جرائم اقتصادی و تشکیلات استانی آن بدون پیش‌بینی بار مالی آن مغایر اصل هفتاد و پنجم (۷۵) قانون اساسی است.
- ۵- ماده (۴) طرح از جهت تجویز تشکیل مرکز آمار و اطلاعات اقتصادی بدون پیش‌بینی بار مالی آن مغایر اصل هفتاد و پنجم (۷۵) قانون اساسی است.
- ۶- ماده (۶) طرح از جهت تجویز تشکیل مرکز کشف و پیگیری جرائم اقتصادی بدون پیش‌بینی بار مالی آن مغایر اصل هفتاد و پنجم (۷۵) قانون اساسی است.
- ۴- ماده (۷) طرح از جهت تجویز تشکیل واحد سرپرستی اموال متهمین بدون پیش‌بینی بار مالی آن مغایر اصل هفتاد و پنجم (۷۵) قانون اساسی است.
- ۵- ماده (۱۲) طرح از جهت تجویز تشکیل شعبی از دادسرا و دادگاههای نظامی در سازمان مبارزه با جرائم اقتصادی بدون پیش‌بینی بار مالی آن مغایر اصل هفتاد و پنجم (۷۵) قانون اساسی می‌باشد.
- ۶- ماده (۳۹) طرح شاید مشکل بار مالی طرح را برای سال اول که گفته از محل اعتبارات دادگستری تأمین می‌شود، حل نماید، اما نحوه تأمین اعتبار برای سالهای بعد به شرح مقرر در این ماده مشکل بار مالی را حل نخواهد کرد.

نظر اداره کل اسناد و تنقیح قوانین

معاون محترم قوانین

احتراماً در اجرای بندهای (۱) و (۳) ماده (۴) قانون تدوین و تنقیح قوانین و مقررات کشور مصوب ۱۳۸۹/۳/۲۵ نظر این اداره کل به شرح زیر تقدیم می‌گردد:

۱- در اجرای بند (۱):

الف- در خصوص طرح تقدیمی قوانین متعارض وجود ندارد
 وجود دارد که به شرح ضمیمه تقدیم می‌شود.

ب- در خصوص طرح تقدیمی قوانین مرتبط وجود ندارد
 وجود دارد که به شرح ضمیمه تقدیم می‌شود.

۲- در اجرای بند (۳):

با عنایت به بررسی‌های به عمل آمده قانونگذاری در این موضوع لازم است.
 لازم نیست.

تعداد سیزده برگ سوابق قانونی و دلایل ضرورت قانونگذاری به ضمیمه تقدیم می‌شود.

مدیر کل اسناد و تنقیح قوانین

ضمیمه نظر اداره کل اسناد و تنقیح قوانین
سوابق قانونی و دلایل ضرورت قانونگذاری

- سوابق قانونی

جدول سوابق قانونی مبارزه با جرائم اقتصادی

ردیف	عنوان	تاریخ تصویب	مواد	مرتبط
۱	اصل شخصت و چهارم قانون اساسی			
۲	قانون آیین دادرسی کیفری	۱۳۹۲/۱۲/۴	۲۲الی ۲۸ ۲۸،۲۹۴،۲۹۶،۲۹ ۷،۲۱۷،۳۰۷،۳۰۸	
۳	قانون مدیریت خدمات کشوری	۱۳۸۶/۷/۸	۵	
۴	قانون مجازات اسلامی	۱۳۹۲/۲/۱	۲۵،۲۶،۳۶،۳۸	
۵	قانون بازار اوراق بهادار جمهوری اسلامی ایران	۱۳۸۴/۹/۱	۵۲-۴۶	
۶	کتاب پنجم قانون مجازات اسلامی (تعزیرات و مجازات‌های بازدارنده) با اصلاحات و الحاقات بعدی	۱۳۷۵/۰۳/۰۲	۵۹۸،۵۴۹،۵۵۱،۵ ۵۲،۵۵۳،۵۵۴	
۷	اصلاح و تأیید موادی از لایحه تشدید مجازات مرتکبین ارتشاء اختلاس و کلاهبرداری مصوبه مجمع تشخیص مصلحت نظام اسلامی	۱۳۶۷،۹،۱۵	۷	

اصل شصت و چهارم: عده نمایندگان مجلس شورای اسلامی دویست و هفتاد نفر است و از تاریخ همه پرسی سال یکهزار و سیصد و شصت و هشت هجری شمسی پس از هر ده سال، با در نظر گرفتن عوامل انسانی، سیاسی، جغرافیایی و نظایر آنها حداکثر بیست نفر نماینده می تواند اضافه شود. زرتشتیان و کلیمیان هر کدام یک نماینده و مسیحیان آشوری و کلدانی مجموعاً یک نماینده و مسیحیان ارمنی جنوب و شمال هر کدام یک نماینده انتخاب می کنند. محدوده حوزه های انتخابیه و تعداد نمایندگان را قانون معین می کند.

قانون آیین دادرسی کیفری مصوب ۱۳۹۲/۱۲/۴

فصل اول- دادسرا و حدود صلاحیت آن

ماده ۲۲- به منظور کشف جرم، تعقیب متهم، انجام تحقیقات، حفظ حقوق عمومی و اقامه دعوی لازم در این مورد، اجرای احکام کیفری، انجام امور حبسی و سایر وظایف قانونی، در حوزه قضائی هر شهرستان و در معیت دادگاههای آن حوزه، دادرسی عمومی و انقلاب و همچنین در معیت دادگاههای نظامی استان، دادرسی نظامی تشکیل می شود.

ماده ۲۳- دادسرا به ریاست دادستان تشکیل می شود و به تعداد لازم معاون، دادیار، بازپرس و کارمند اداری دارد.

ماده ۲۴- در حوزه قضائی بخش، وظایف دادستان بر عهده رئیس حوزه قضائی و در غیاب وی بر عهده دادرس علی البدل دادگاه است.

ماده ۲۵- به تشخیص رئیس قوه قضائیه، دادرسهای تخصصی از قبیل دادرسی جرائم کارکنان دولت، جرائم امنیتی، جرائم مربوط به امور پزشکی و دارویی، رایانه ای، اقتصادی و حقوق شهروندی زیر نظر دادرسی شهرستان تشکیل می شود.

ماده ۲۶- انجام وظایف دادسرا در مورد جرائمی که رسیدگی به آنها در صلاحیت دادگاهی غیر از دادگاه محل وقوع جرم است، به عهده دادرسی است که در معیت دادگاه صالح انجام وظیفه می کند مگر آنکه قانون به نحو دیگری مقرر نماید.

ماده ۲۷- دادستان شهرستان مرکز استان بر اقدامات دادستانها، مقامات قضائی دادرسی

شهرستان‌های آن استان و افرادی که وظایف دادستان را در دادگاه بخش برعهده دارند، از حیث این وظایف و نیز حسن اجرای آراء کیفری، نظارت می‌کند و تعلیمات لازم را ارائه می‌نماید.

ماده ۲۹۴- دادگاههای کیفری به دادگاه کیفری یک، دادگاه کیفری دو، دادگاه انقلاب، دادگاه اطفال و نوجوانان و دادگاههای نظامی تقسیم می‌شود.

ماده ۲۹۶- دادگاه کیفری یک با حضور رئیس و دو مستشار و در غیاب رئیس با حضور سه مستشار تشکیل می‌شود. در این وضعیت ریاست دادگاه به عهده عضو مستشاری است که سابقه قضائی بیشتری دارد.

تبصره ۱- دادگاه کیفری یک در مرکز استان و به تشخیص رئیس قوه قضائیه در حوزه قضائی شهرستان‌ها تشکیل می‌شود. در حوزه‌هایی که این دادگاه تشکیل نشده است، به جرائم موضوع صلاحیت آن در نزدیکترین دادگاه کیفری یک در حوزه قضائی آن استان رسیدگی می‌شود.

تبصره ۲- دادرس علی‌البدل حسب مورد می‌تواند به جای رئیس یا مستشار انجام وظیفه کند. همچنین با انتخاب رئیس کل دادگستری استان، عضویت مستشاران دادگاههای تجدیدنظر در دادگاه کیفری یک و دادگاه انقلاب در مواردی که با تعدد قاضی رسیدگی می‌کند بلامانع است.

تبصره ۳- دادگاههای کیفری استان و عمومی جزائی موجود به ترتیب به دادگاههای کیفری یک و دو تبدیل می‌شوند. جرائمی که تا تاریخ لازم‌الاجراء شدن این قانون در دادگاه ثبت شده است، از نظر صلاحیت رسیدگی تابع مقررات زمان ثبت است و سایر مقررات رسیدگی طبق این قانون در همان شعب مرتبط انجام می‌شود. این تبصره در مورد دادگاه انقلاب و دادگاههای نظامی نیز جاری است.

ماده ۲۹۷- دادگاه انقلاب برای رسیدگی به جرائم موجب مجازات مندرج در بندهای (الف)، (ب)، (پ) و (ت) ماده (۳۰۲) این قانون با حضور رئیس و دو مستشار تشکیل می‌شود. دادگاه برای رسیدگی به سایر موضوعات با حضور رئیس یا دادرس علی‌البدل یا توسط یک مستشار تشکیل می‌شود.

تبصره- مقررات دادرسی دادگاه کیفری یک به شرح مندرج در این قانون در دادگاه انقلاب، در

مواردی که با تعدد قاضی رسیدگی می‌کند جاری است.

ماده ۲۱۷- به منظور دسترسی به متهم و حضور به موقع وی، جلوگیری از فرار یا مخفی شدن او و تضمین حقوق بزه‌دیده برای جبران ضرر و زیان وی، بازپرس پس از تفهیم اتهام و تحقیق لازم، در صورت وجود دلایل کافی، یکی از قرارهای تأمین زیر را صادر می‌کند:

الف - التزام به حضور با قول شرف

ب - التزام به حضور با تعیین وجه التزام

پ - التزام به عدم خروج از حوزه قضائی با قول شرف

ت - التزام به عدم خروج از حوزه قضائی با تعیین وجه التزام

ث - التزام به معرفی نوبه‌ای خود به صورت هفتگی یا ماهانه به مرجع قضائی یا انتظامی با تعیین وجه التزام

ج - التزام مستخدمان رسمی کشوری یا نیروهای مسلح به حضور با تعیین وجه التزام، با موافقت متهم و پس از اخذ تعهد پرداخت از محل حقوق آنان از سوی سازمان مربوط

چ - التزام به عدم خروج از منزل یا محل اقامت تعیین شده با موافقت متهم با تعیین وجه التزام از طریق نظارت با تجهیزات الکترونیکی یا بدون نظارت با این تجهیزات

ح - اخذ کفیل با تعیین وجه الکفاله

خ - اخذ وثیقه اعم از وجه نقد، ضمانت‌نامه بانکی، مال منقول یا غیر منقول

د - بازداشت موقت با رعایت شرایط مقرر قانونی

تبصره ۱- در صورت امتناع متهم از پذیرش قرار تأمین مندرج در بند (الف)، قرار التزام به حضور با تعیین وجه التزام صادر و در صورت امتناع از پذیرش قرارهای مندرج در بندهای (ب)، (پ)، (ت) و (ث) قرار کفالت صادر می‌شود.

تبصره ۲- در مورد بندهای (پ) و (ت)، خروج از حوزه قضائی با اجازه قاضی ممکن است.

تبصره ۳- در جرائم غیر عمدی در صورتی که به تشخیص مقام قضائی تضمین حقوق بزه‌دیده به طریق دیگر امکان‌پذیر باشد، صدور قرار کفالت و وثیقه جایز نیست.

ماده ۳۰۷- رسیدگی به اتهامات رؤسای قوای سه‌گانه و معاونان و مشاوران آنان، رئیس و اعضای مجمع تشخیص مصلحت نظام، اعضای شورای نگهبان، نمایندگان مجلس شورای اسلامی و خبرگان رهبری، وزیران و معاونان وزیران، دارندگان پایه قضائی، رئیس و دادستان دیوان محاسبات، سفیران، استانداران، فرمانداران مراکز استان و جرائم عمومی افسران نظامی و انتظامی از درجه سرتیپ و بالاتر و یا دارای درجه سرتیپ دومی شاغل در محلهای سرلشکری و یا فرماندهی تیپ مستقل، حسب مورد، در صلاحیت دادگاههای کیفری تهران است، مگر آنکه رسیدگی به این جرائم به موجب قوانین خاص در صلاحیت مراجع دیگری باشد.

تبصره ۱- شمول این ماده بر دارندگان پایه قضائی و افسران نظامی و انتظامی در صورتی است که حسب مورد، در قوه قضائیه یا نیروهای مسلح انجام وظیفه کنند.

تبصره ۲- رسیدگی به اتهامات افسران نظامی و انتظامی موضوع این ماده که در صلاحیت سازمان قضائی نیروهای مسلح می‌باشد، حسب مورد در صلاحیت دادگاه نظامی یک یا دو تهران است.

ماده ۳۰۸- رسیدگی به اتهامات مشاوران وزیران، بالاترین مقام سازمان‌ها، شرکتها و مؤسسه‌های دولتی و نهادها و مؤسسه‌های عمومی غیردولتی، مدیران کل، فرمانداران، مدیران مؤسسه‌ها، سازمان‌ها، ادارات دولتی و نهادها و مؤسسه‌های عمومی غیردولتی استان‌ها و شهرستان‌ها، رؤسای دانشگاهها و مراکز آموزش عالی، شهرداران مراکز شهرستان‌ها و بخشداران، حسب مورد، در صلاحیت دادگاههای کیفری مرکز استان محل وقوع جرم است، مگر آنکه رسیدگی به این اتهامات به موجب قوانین خاص در صلاحیت مراجع دیگری باشد.

ماده (۵) قانون مدیریت خدمات کشوری (مصوب ۱۳۸۶/۷/۸)

ماده ۵- دستگاه اجرائی: کلیه وزارتخانه‌ها، مؤسسات دولتی، مؤسسات یا نهادهای عمومی غیردولتی، شرکت‌های دولتی و کلیه دستگاههایی که شمول قانون بر آنها مستلزم ذکر و یا تصریح نام است از قبیل شرکت ملی نفت ایران، سازمان گسترش و نوسازی صنایع ایران، بانک مرکزی، بانکها و بیمه‌های دولتی، دستگاه اجرائی نامیده می‌شوند.

قانون مجازات اسلامی مصوب ۱۳۹۲/۲/۱

ماده ۲۵- محکومیت قطعی کیفری در جرائم عمدی، پس از اجرای حکم یا شمول مرور زمان، در مدت زمان مقرر در این ماده محکوم را از حقوق اجتماعی به عنوان مجازات تبعی محروم می‌کند:
الف- هفت سال در محکومیت به مجازات‌های سالب حیات و حبس ابد از تاریخ توقف اجرای حکم اصلی

ب- سه سال در محکومیت به قطع عضو، قصاص عضو در صورتی که دیه جنایت وارد شده بیش از نصف دیه مجنی‌علیه باشد؛ نفی بلد و حبس تا درجه چهار

پ- دو سال در محکومیت به شلاق حدی، قصاص عضو در صورتی که دیه جنایت وارد شده نصف دیه مجنی‌علیه یا کمتر از آن باشد و حبس درجه پنج

تبصره ۱- در غیر موارد فوق، مراتب محکومیت در پشینه کیفری محکوم درج می‌شود لکن در گواهی‌های صادره از مراجع ذی‌ربط منعکس نمی‌گردد مگر به درخواست مراجع قضائی برای تعیین یا بازنگری در مجازات

تبصره ۲- در مورد جرائم قابل گذشت در صورتی که پس از صدور حکم قطعی با گذشت شاکی یا مدعی خصوصی، اجرای مجازات موقوف شود اثر تبعی آن نیز رفع می‌شود.

تبصره ۳- در عفو و آزادی مشروط، اثر تبعی محکومیت پس از گذشت مدتهای فوق از زمان عفو با اتمام مدت آزادی مشروط رفع می‌شود. محکوم در مدت زمان آزادی مشروط و همچنین در زمان اجرای حکم نیز از حقوق اجتماعی محروم می‌گردد.

ماده ۲۶- حقوق اجتماعی موضوع این قانون به شرح زیر است:

الف- داوطلب شدن در انتخابات ریاست جمهوری، مجلس خبرگان رهبری، مجلس شورای اسلامی و شوراهای اسلامی شهر و روستا

ب- عضویت در شورای نگهبان، مجمع تشخیص مصلحت نظام یا هیأت دولت و تصدی معاونت رئیس جمهور

پ- تصدی ریاست قوه قضائیه، دادستانی کل کشور، ریاست دیوان عالی کشور و ریاست دیوان عدالت اداری

ت- انتخاب شدن یا عضویت در انجمن‌ها، شوراها، احزاب و جمعیت‌ها به موجب قانون یا با رأی مردم

ث- عضویت در هیأت‌های منصفه و امناء و شوراهای حل اختلاف

ج- اشتغال به عنوان مدیر مسؤول یا سردبیر رسانه‌های گروهی

چ- اشتغال و یا اشتغال در کلیه دستگاه‌های حکومتی اعم از قوای سه گانه و سازمان‌ها و شرکتهای وابسته به آنها، صدا و سیما، جمهوری اسلامی ایران، نیروهای مسلح و سایر نهادهای تحت نظر رهبری، شهرداری‌ها و مؤسسات مأمور به خدمات عمومی و دستگاه‌های مستلزم تصریح یا ذکر نام برای شمول قانون بر آنها

ح- اشتغال به عنوان وکیل دادگستری و تصدی دفاتر ثبت اسناد رسمی و ازدواج و طلاق و دفترپاری

خ- انتخاب شدن به سمت قیم، امین، متولی، ناظر یا متصدی موقوفات عام

د- انتخاب شدن به سمت داوری یا کارشناسی در مراجع رسمی

ذ- استفاده از نشانهای دولتی و عناوین افتخاری

ر- تأسیس، اداره یا عضویت در هیأت مدیره شرکتهای دولتی، تعاونی و خصوصی یا ثبت نام تجارتنی یا مؤسسه آموزشی، پژوهشی، فرهنگی و علمی

تبصره ۱- مستخدمان دستگاه‌های حکومتی در صورت محرومیت از حقوق اجتماعی، خواه به عنوان مجازات اصلی و خواه مجازات تکمیلی یا تبعی، حسب مورد در مدت مقرر در حکم بنا قانون، از خدمت منفصل می‌شوند.

تبصره ۲- هر کس به عنوان مجازات تبعی از حقوق اجتماعی محروم گردد پس از گذشت مواعد مقرر در ماده (۲۵) این قانون اعاده حیثیت می‌شود و آثار تبعی محکومیت وی زائل می‌گردد مگر در مورد بندهای (الف)، (ب) و (پ) این ماده که از حقوق مزبور به‌طور دائمی محروم می‌شود.

ماده ۳۶- حکم محکومیت قطعی در جرائم موجب حد محاربه و افساد فی الارض یا تعزیر تا درجه چهار و نیز کلاهبرداری بیش از یک میلیارد (۱,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰) ریال در صورتی که موجب اخلاف در نظم یا امنیت نباشد در یکی از روزنامه‌های محلی در یک نوبت منتشر می‌شود.

تبصره- انتشار حکم محکومیت قطعی در جرائم زیر که میزان مال موضوع جرم ارتكابی، یک میلیارد (۱,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰) ریال یا بیش از آن باشد، الزامی است و در رسانه ملی یا یکی از روزنامه‌های کثیرالانتشار منتشر می‌شود:

الف- رشاء و ارتشاء

ب- اختلاس

پ- اعمال نفوذ برخلاف حق و مقررات قانونی در صورت تحصیل مال توسط مجرم یا دیگری

ت- مداخله وزرا و نمایندگان مجلس و کارمندان دولت در معاملات دولتی و کشوری

ث- تبانی در معاملات دولتی

ج- اخذ پورسانت در معاملات خارجی

چ- تعدیات مأموران دولتی نسبت به دولت

ح- جرائم گمرکی

خ- قاچاق کالا و ارز

د- جرائم مالیاتی

ذ- پولشویی

ر- اختلال در نظام اقتصادی کشور

ز- تصرف غیرقانونی در اموال عمومی یا دولتی

ماده ۳۸- جهات تخفیف عبارتند از:

الف- گذشت شاکی یا مدعی خصوصی

ب- همکاری مؤثر متهم در شناسایی شرکا یا معاونان، تحصیل ادله یا کشف اموال و اشیاء

حاصله از جرم یا به کار رفته برای ارتکاب آن

پ- اوضاع و احوال خاص مؤثر در ارتکاب جرم، از قبیل رفتار یا گفتار تحریک‌آمیز بزه‌دیده یا

وجود انگیزه شرافتمندانه در ارتکاب جرم

ت- اعلام متهم قبل از تعقیب یا اقرار مؤثر وی در حین تحقیق و رسیدگی

ث- ندامت، حسن سابقه و یا وضع خاص متهم از قبیل کهولت یا بیماری

ج- کوشش متهم به منظور تخفیف آثار جرم یا اقدام وی برای جبران زیان ناشی از آن

چ- خفیف بودن زیان وارده به بزه‌دیده یا نتایج زیانبار جرم

ح- مداخله ضعیف شریک یا معاون در وقوع جرم

تبصره ۱- دادگاه مکلف است جهات تخفیف مجازات را در حکم خود قید کند.

تبصره ۲- هرگاه نظیر جهات مندرج در این ماده در مواد خاصی پیش‌بینی شده باشد، دادگاه

نمی‌تواند به موجب همان جهات، مجازات را دوباره تخفیف دهد.

قانون بازار اوراق بهادار جمهوری اسلامی ایران مصوب ۱۳۸۴/۹/۱

فصل ششم - جرایم و مجازاتها

ماده ۴۶ - اشخاص زیر به حبس تعزیری از سه ماه تا یکسال یا به جزای نقدی معادل دو تا پنج برابر سود بدست آمده یا زیان متحمل نشده یا هر دو مجازات محکوم خواهند شد:

۱ - هر شخصی که اطلاعات نهانی مربوط به اوراق بهادار موضوع این قانون را که حسب وظیفه در اختیار وی قرار گرفته به نحوی از انحاء به ضرر دیگران یا به نفع خود یا به نفع اشخاصی که از طرف آنها به هر عنوان نمایندگی داشته باشند، قبل از انتشار عمومی، مورد استفاده قرار دهد و یا موجبات افشاء و انتشار آنها را در غیر موارد مقرر فراهم نماید.

۲ - هر شخصی که با استفاده از اطلاعات نهانی به معاملات اوراق بهادار مبادرت نماید.

۳ - هر شخصی که اقدامات وی نوعاً منجر به ایجاد ظاهری گمراه کننده از روند معاملات اوراق بهادار یا ایجاد قیمت‌های کاذب و یا اغوای اشخاص به انجام معاملات اوراق بهادار شود.

۴ - هر شخصی که بدون رعایت مقررات این قانون اقدام به انتشار آگهی یا اعلامیه پذیره نویسی به منظور عرضه عمومی اوراق بهادار نماید.

تبصره ۱- اشخاص زیر به عنوان اشخاص دارای اطلاعات نهانی شرکت شناخته میشوند:

الف- مدیران شرکت شامل اعضای هیأت مدیره، هیأت عامل، مدیر عامل و معاونان آنان

ب- بازرسان، مشاوران، حسابداران، حسابرسان و وکلای شرکت

ج- سهامدارانی که به تنهایی و یا به همراه افراد تحت تکفل خود، بیش از ده درصد (۱۰٪) سهام شرکت را در اختیار دارند یا نمایندگان آنان

د- مدیر عامل و اعضای هیأت مدیره و مدیران ذی ربط یا نمایندگان شرکتهای مادر (هلدینگ)

که مالک حد اقل ده درصد (۱۰٪) سهام یا دارای حد اقل یک عضو در هیأت مدیره شرکت سرمایه پذیر باشند.

ه- سایر اشخاصی که با توجه به وظایف، اختیارات و یا موقعیت خود به اطلاعات نهانی دسترسی دارند.

تبصره ۲- اشخاص موضوع تبصره (۱) این ماده موظفند آن بخش از معاملات اوراق بهادار خود را که مبتنی بر اطلاعات نهانی نباشد، ظرف پانزده روز پس از انجام معامله، به سازمان و بورس

مربوط گزارش کنند.

ماده ۴۷- اشخاصی که اطلاعات خلاف واقع یا مستندات جعلی را به سازمان و یا بورس ارائه نمایند یا تصدیق کنند و یا اطلاعات، اسناد و یا مدارک جعلی را در تهیه گزارشهای موضوع این قانون مورد استفاده قرار دهند، حسب مورد به مجازاتهای مقرر در قانون مجازات اسلامی مصوب ۱۳۷۵/۳/۶ محکوم خواهند شد.

ماده ۴۸- کارگزار، کارگزار / معامله‌گر، بازار گردان و مشاور سرمایه‌گذاری که اسرار اشخاصی را که برحسب وظیفه از آنها مطلع شده یا در اختیار وی قرار دارد، بدون مجوز افشاء نماید، به مجازاتهای مقرر در ماده (۶۴۸) قانون مجازات اسلامی مصوب ۱۳۷۵/۳/۶ محکوم خواهد شد.

ماده ۴۹- اشخاص زیر به حبس تعزیری از یک ماه تا شش ماه یا جزای نقدی معادل یک تا سه برابر سود بدست آمده یا زیان متحمل نشده یا هر دو مجازات محکوم خواهند شد:

۱- هر شخصی که بدون رعایت مقررات این قانون تحت هر عنوان به فعالیتهایی از قبیل کارگزاری، کارگزار / معامله‌گری، یا بازار گردانی که مستلزم اخذ مجوز است مبادرت نماید یا خود را تحت هر یک از عناوین مزبور معرفی کند.

۲- هر شخصی که به موجب این قانون مکلف به ارائه تمام یا قسمتی از اطلاعات، اسناد و یا مدارک مهم به سازمان و یا بورس مربوط بوده و از انجام آن خودداری کند.

۳- هر شخصی که مسؤول تهیه اسناد، مدارک، اطلاعات، بیانه ثبت یا اعلامیه پذیره نویسی و امثال آنها جهت ارائه به سازمان می‌باشد و نیز هر شخصی که مسؤولیت بررسی و اظهار نظر یا تهیه گزارش مالی، فنی یا اقتصادی یا هرگونه تصدیق مستندات و اطلاعات مذکور را بر عهده دارد و در اجرای وظایف محوله از مقررات این قانون تخلف نماید.

۴- هر شخصی که عالماً و عامداً هرگونه اطلاعات، اسناد، مدارک یا گزارشهای خلاف واقع مربوط به اوراق بهادار را به هر نحو مورد سوء استفاده قرار دهد.

ماده ۵۰- کارگزار، کارگزار / معامله‌گر یا بازار گردانی که اوراق بهادار و وجوهی را که برای انجام معامله به وی سپرده شده و وی موظف به نگاهداری آن در حسابهای جداگانه است، بر خلاف مقررات و به نفع خود یا دیگران مورد استفاده قرار دهد، به مجازاتهای مقرر در ماده (۶۷۴) قانون مجازات اسلامی مصوب ۱۳۷۵/۳/۶ محکوم خواهد شد.

ماده ۵۱- در صورت ارتکاب تخلفات مندرج در این قانون توسط اشخاص حقوقی، مجازاتهای

پیش بینی شده بر حسب مورد درباره آندسته از اشخاص حقیقی اعمال میشود که از طرف اشخاص حقوقی یاد شده، مسؤولیت تصمیم گیری را بر عهده داشته‌اند.

ماده ۵۲- سازمان مکلف است مستندات و مدارک مربوط به جرایم موضوع این قانون را گردآوری کرده و به مراجع قضایی ذیصلاح اعلام نموده و حسب مورد موضوع را به عنوان شاکی پیگیری نماید. چنانچه در اثر جرایم مذکور ضرر و زیانی متوجه سایر اشخاص شده باشد، زیان‌دیده میتواند برای جبران آن به مراجع قانونی مراجعه نموده و وفق مقررات، دادخواست ضرر و زیان تسلیم نماید.

کتاب پنجم قانون مجازات اسلامی (تعزیرات و مجازات‌های بازدارنده) مصوب ۱۳۷۵/۰۳/۰۲

با اصلاحات و الحاقات بعدی

ماده ۵۹۸- هر یک از کارمندان و کارکنان ادارات و سازمان‌ها یا شوراها و یا شهرداری‌ها و مؤسسات و شرکت‌های دولتی و یا وابسته به دولت و پانهادهای انقلابی و بنیادها و مؤسسانی که زیر نظر ولی فقیه اداره می‌شوند و دیوان محاسبات و مؤسسانی که به کمک مستمر دولت اداره می‌شوند و یادارندگان پایه قضایی و به طور کلی اعضا و کارکنان قوای سه‌گانه و همچنین نیروهای مسلح و مأمورین به خدمات عمومی اعم از رسمی و غیر رسمی وجوه نقدی یا مطالبات یا حوالجات یا سهام و سایر اسناد و اوراق بهادار یا سایر اموال متعلق به هر یک از سازمان‌ها و مؤسسات فوق‌الذکر یا اشخاصی که بر حسب وظیفه به آنها سپرده شده است را مورد استفاده غیر مجاز قرار دهد بدون آن که قصد تملک آنها را به نفع خود یا دیگری داشته باشد، متصرف غیر قانونی محسوب و علاوه بر جبران خسارات وارده و پرداخت اجرت‌المثل به شلاق تا (۷۴) ضربه محکوم می‌شود و در صورتی که منتفع شده باشد علاوه بر مجازات مذکور به جزای نقدی معادل مبلغ انتفاعی محکوم خواهد شد و همچنین است در صورتی که به علت اهمال یا تفریط موجب تضییع اموال و وجوه دولتی گردد و یا آن را به مصارفی بپردازد که در قانون اعتباری برای آن منظور نشده یا در غیر مورد معین یا زائد بر اعتبار مصرف نموده باشد.

ماده ۵۴۹- هر کسی که مأمور حفظ یا مراقبت یا ملازمت زندانی یا توقیف شده‌ای باشد و مساعدت در فرار نماید یا راه فرار او را تسهیل کند یا برای فرار وی تبانی و مواضعه نماید به ترتیب ذیل مجازات خواهد شد:

الف - اگر توقیف شده متهم به جرمی باشد که مجازات آن اعدام یا رجم یا صلب است و یا زندانی به یکی از این مجازات‌ها محکوم شده باشد به سه تا ده سال حبس و اگر محکومیت محکوم علیه حبس از ده سال به بالا باشد و یا توقیف شده متهم به جرمی باشد که مجازات آن حبس از ده سال به بالا است به یک تا پنج سال حبس و چنانچه محکومیت زندانی و یا اتهام توقیف شده غیر از موارد فوق‌الذکر باشد به شش ماه تا سه سال حبس محکوم خواهد شد.

ب - اگر زندانی محکوم به قصاص یا توقیف شده متهم به قتل مستوجب قصاص باشد عامل فرار موظف به تحویل دادن وی می‌باشد و در صورت عدم تحویل زندانی می‌شود و تا تحویل وی در زندان باقی می‌ماند و چنانچه متهم غیباً محاکمه و برائت حاصل کند و با قتل شبه عمد یا خطئی تشخیص داده شود عامل فرار به مجازات تعیین شده در ذیل بند (الف) محکوم خواهد شد و اگر فراری فوت کند و یا تحویل وی ممتنع شود چنانچه محکوم به قصاص باشد فراری دهنده به پرداخت دیه به اولیای دم مقتول محکوم خواهد شد.

ج - اگر متهم یا محکومی که فرار کرده محکوم به امر مالی یا دیه باشد عامل فرار علاوه بر مجازات تعیین شده در ذیل بند الف ضامن پرداخت دیه و مال محکوم به نیز خواهد بود.

ماده ۵۵۱ - اگر عامل فرار از مأمورین مذکور در ماده (۵۲) نباشد و عامداً موجبات فرار اشخاصی که قانوناً زندانی یا دستگیر شده‌اند را فراهم آورد به طریق ذیل مجازات خواهد شد:

الف - چنانچه زندانی محکوم به اعدام یا حبس دایم یا رجم یا صلب بوده مجازات او یک تا سه سال حبس و اگر زندانی متهم به جرمی بوده که مجازات آن اعدام یا رجم یا صلب است مجازات از شش ماه تا دو سال حبس و چنانچه محکومیت زندانی و یا مجازات قانونی توقیف شده غیر از موارد فوق‌الذکر باشد مجازات او سه ماه تا یک سال حبس خواهد بود.

ب - اگر زندانی محکوم به قصاص باشد عامل فرار موظف به تحویل دادن وی می‌باشد و در صورت عدم تحویل زندانی می‌شود و تا تحویل وی در زندان باقی می‌ماند. چنانچه فراری فوت کند و یا تحویل وی ممتنع شود فراری دهنده به پرداخت دیه به اولیای دم مقتول محکوم خواهد شد.

ماده ۵۵۲ - هر کس به شخص زندانی یا توقیف شده برای مساعدت به فرار اسلحه بدهد به حبس از دو تا پنج سال محکوم می‌شود.

ماده ۵۵۳ - هر کس شخصی را که قانوناً دستگیر شده و فرار کرده یا کسی را که متهم است به ارتکاب جرمی و قانوناً امر به دستگیری او شده است مخفی کند یا وسایل فرار او را فراهم کند

به ترتیب ذیل مجازات خواهد شد:

چنانچه کسی که فرار کرده محکوم به اعدام یا رجم یا صلب یا قصاص نفس و اطراف و با قطع ید بوده مجازات مخفی کننده یا کمک کننده او در فرار و حبس از یک تا سه سال است و اگر محکوم به حبس دائم یا متهم به جرمی بود که مجازات آن اعدام یا صلب است محکوم به شش ماه تا دو سال حبس خواهد شد و در سایر حالات مجازات مرتکب یک ماه تا یک سال حبس خواهد بود.

تبصره - در صورتی که احراز شود فرد فرای دهنده مخفی کننده یقین به بی گناهی فرد متهم یا زندانی داشته و در دادگاه نیز ثابت شود از مجازات معاف خواهد شد.

ماده ۵۵۴ - هر کس از وقوع جرمی مطلع شده و برای خلاصی مجرم از محاکمه و محکومیت مساعدت کند از قبیل این که برای او منزل تهیه کند یا ادله جرم را مخفی نماید یا برای تبرئه مجرم ادله جعلی ابراز کند حسب مورد به یک تا سه سال حبس محکوم خواهد شد.

تبصره - در موارد مذکور در ماده (۵۶) و این ماده در صورتی که مرتکب از اقارب درجه اول متهم باشد مقدار مجازات در هر مورد از نصف حداکثر تعیین شده بیشتر نخواهد بود.

اصلاح و تأیید موادی از لایحه تشدید مجازات مرتکبین ارتشاء اختلاس و کلاهبرداری

مصوبه مجمع تشخیص مصلحت نظام اسلامی مصوب ۱۳۶۷،۹،۱۵

ماده ۷- در هر مورد از بزه‌های مندرج در این قانون که مجازات حبس برای آن مقرر شده در صورتیکه مرتکب از مامورین مذکور در این قانون باشد از تاریخ صدور کیفر خواست از شغل خود معلق خواهد شد. دادسرا مکلف است صدور کیفر خواست را به اداره یا سازمان ذیربط اعلام دارد. در صورتی که متهم به موجب رای قطعی برائت حاصل کند ایام تعلیق جزء خدمت او محسوب و حقوق و مزایای مدتی را که به علت تعلیقش نگرفته دریافت خواهد کرد.